

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaszállítását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

Győztek a munkások.

— Az angol szénbányászok sztrájkja. —

(K. Ö.) Győztek az angol szénbányamunkások. Teljesült a kívánságuk és megkapták a bérminimumot.

De vajjon igazán győztek-e?

Az angol szénbánya munkások azért léptek sztrájkba, mert a bányatulajdonosok nem adták meg azt a bérminimumot, mit a munkások követeltek és melynek nagyságát természetesen a munkások megbízottjai határozták volna meg bányakerületenkint.

Az angol szénbánya munkások eddig bérskálák szerint dolgoztak. Ez annyit jelent, hogy a munkás a teljesített munka arányában kapott napibért. A bányamunkás azonban nemcsak a teljesítő képesség arányában kapta a napi bérét, hanem a konjunktúrától is kivette a maga részét, mivel a bérskála a szén eladási árának arányában állapította meg a munkabért.

A munkabérnek ezen az alapon való meghatározása mindenben megfelel a nemzetgazdasági és szociális érdekeknek. A nemzetgazdasági érdekeknek azért, mivel ezen az alapon biztosítva lett a munkás érdekközössége a bányavállalattal szem-

ben, mely a haszon növekedésével a munkásnak nagyobb darab kenyeret adott. A szociális érdekeknek pedig azért, mert a kölcsönös érdekek kiegyenlítése biztosította az annyira kívánatos társadalmi békeséget.

Erről a biztos és a munkabérszerződés fejlődésére is nagyban kiható bérskála alapról tértek le az angol szénbányamunkások, mikor azt követelték, hogy a munkaadók bérminimumot adjanak.

A bérminimum kérdése elvi kérdés. Vitakozhatunk annak jogosultságáról vagy jogosulatlanosságáról; — a praxis bizonyára megmondja majd, — kinek van igaza; — de annyi bizonyos, hogy az angol sztrájknál a munkásvezérek a bérminimumot nem mint elvi kérdést vetették fel. Ez abból következik, hogy a munkások egy tekintélyes része nem rokonszenvezett a bérminimummal és abból is, hogy kezdetben a minimum összegéről nem nagyon beszéltek; most pedig miután az angol törvényhozás meghozta az erre vonatkozó törvényt, őt shillingen alól nem adják.

Miután tehát az angol munkások és munkaadók megegyezni nem tudtak és mivel a sztrájkok szociális járvány jellegé-

vel bírnak, az angol törvényhozás mit tehetett mást, megalkotta a bérminimumról szóló törvényt. Megalkotta pedig a munkások kívánságára. De vajjon nyertek-e vele a munkások és ha nyertek, nem sérti-e a bérminimum a munkaadók és fogyasztók érdekeit? Mert minden szociális alkotásnál mind a három tényező érdekeit figyelembe kell vennünk.

A bérminimum megállapítása — eltekintve annak elvi oldalától — már azért sem állhatja meg a helyét, mivel a munkabér megállapításának jogait kiveszi az illetékes tényezők kezéből és átruházza azokra, akiknek ehez semmi közük. A munkabér megállapításának joga a munkást és munkaadót illeti meg. A munkás áruba bocsátja a munkáját, a munkaadó megveszi. A munkabérnek mindig akkorán kell iennie, hogy belőle a munkás és családja tisztességesen tudjon megélni. Ez a gondoskodó szociális politika dolga. Mivel azonban a munka nem közönséges árucikk, melyet eladhatok, meg nem is, hanem olyan természetű árucikk, mely a munkásember lényegével össze van nőve, melyet tehát neki, ha megélni akar, minden körülmények között el kell adnia, azért kell a törvényhozásnak és hatóságnak a munkás érdekében közbe-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Eva boszorkány.

— Színmű három felvonásban. Irta *Herczegh Ferenc*. A Szigligeti színházban először adták 1912. április 9-én.

Herczeg Ferenc legújabb színműve úgy tűnik fel az ember előtt, mint valami tiltakozás. Egy száműzött tiltakozik igazságtalan sorsa ellen és ez a száműzött: a romantika. Valamikor egy cikket olvastam a mese haláláról. Azt írta benne valaki — a neve ismeretlen ma is, de mellékes is — hogy a mese meghalt, az emberek ma nem mesélnek, hanem analizálnak. A romantika pedig a mese, a rege világában él, onnan táplálkozik, az a levegője. Ma mind általánosabbnak látszik az a törekvés, hogy minél kevesebb mese, minél kevesebb romantika, minél több száraz analízis, nem vevén észre, hogy nagy művész legyen az, aki a boncasztal mellett is költészetet tud megsejteni. Ilyen nagy művészek pedig vajmi kevés akad. A drámából is kiszorítani látszik

a modern józanság a romantikát, a rege költészetét, a mese birodalmában csapangó fantáziát.

Herczegh Ferenc teljes pompájában akarja visszavarázsolni a színpadra a romantika mesés országát. Eva boszorkánya a középkor lovagvilágában játszik, telve van boszorkánysejttel, kegyetlenkedő férfiakkal, gyilkos csatával és életet rontó szerelemmel.

De a szándék az, hogy ez a mesés világ a modern ember számára érthető legyen. A boszorkány nem valósággal repül, hanem az emberek fölé emelkedik, mert kivev magából az emberi érzéseket. Az asszony kegyetlen és önző a szerelemben, de ellágyul és kegyetlenségét menti, hogy életével játszik, ha nem keményül kövé a szíve. A férfiak vért ontanak és embereket vadásznak, de egy asszonyi szó békét teremt.

A darab egész meséje a szó szoros értelmében vett mese, de ha valakinek kedve tartja átöltöztetni a modern kor gunyájába, modern viszonyokra is applikálhatja mert van benne igazi lélek, igazi emberi vonás mindenütt, a mely emberi és igaz marad minden időben

és minden körülmények közt. Egy szép, poétikus rege az egész darab, annak a meséje, hogyan jehet egy szerelmes leány szivtelen és kegyetlen boszorkánnyá, akinek nincs más életcéje, mint a férfiak fölött uralkodni?

Eva hercegnő a darab hőse, aki egy diákba szerelmes. A viszonyok kényszerítő hatalma folytán kénytelen Gorizia vad grófjának kezét elfogadni. A gróf késik az esküvőről, sőt sértő üzenettel vérig alázza menyasszonyát. Ekkor kerül ismét a lány elé a diák. Nem sokat habozik: várnépe előtt a diákot mint Gorizia herceget mutatja be és megtartja vele az esküvőt. A gróf későn érkezik. Bösz haragjában bosszuért liheg, ki akarja végeztetni a hercegnőt és a diákot. Am Évából egyszerre kiőr a ravasz fufang; nem hiába tartják róla, hogy az anyja boszorkány volt. Végtelen ügyességgel egymás után elnémitja a vádakat, vádlóit készséges mentő tanúvá teszi, valóságosan boszorkány. Am egyszerre neki is meg kell rendülnie: a diák hallja, hogyan nyilatkozik róla a hercegnő lekicsinylőleg, megvetőleg, persze hogy megmentse. Az ő szerelmes szíve

ÜZLET MEGNYITÁS! **FRÁTER ÉS KOSMINSKY**
rövidáru, vászon, bélésáru és posztó üzlete
Telefon 384. **Rákóczy-ut 3. sz. (Volszlovits ház) alatt MEGNYILT.** Telefon 384.

lépnie. Itt kezdődik a munkásvédelem szerepe. A hiányos munkásvédelmet és szociális politikát pótolják a munkások szervezkedései és a sztrájkok, melyek bár forradalmi uton, de mégis elérik azt, hogy a munkás tisztességesen tudjon megélni. A béremeléseket azonban mindenkoron a fogyasztók fizetik meg. Tehát az erkölcsi szempontok is figyelembe veendőek.

Ellene vagyunk továbbá a bérminimumnak, mivel az valóságos prémium a tunyaságra. A bérminimum nincs hozzátartozva a teljesítő képességhez, a fizikai képességet pedig ki tudja megállapítani?! És amint egy bizonyos munkáscsoport teljesítő képessége a minimumon alól marad, vagy a munkaadók mennek sztrájkba vagy a fogyasztók lesznek újból megterhelve.

Eddig mindenképpen azon voltunk, hogy bizonyos érdekközösséget teremtsünk meg a munkások és munkaadók között. Ezt a célt szolgálta a nyereségben való részesedés és még inkább az alkotmányos gyárrendszer. A bérminimum megszünteti a munkás érdekét a vállalat sorsa iránt. Ő megkapja a bérminimumot és a többihez semmi köze.

A bérminimum azonban a munkás szorgalmára és iparkodására is bénítólag hat. Mit törje és zuzza magát, mikor ugyanis megkapja a megélhetést biztosító legkisebb bért. Ennek következménye ismét a munkás szociális helyzetének rosszabbodása és a társadalom béke nyugtalanítása.

Győztek-e tehát a munkások: Nem győztek. Veszítettek. Határozottan veszi-

tettek. Nem is hisszük, hogy lesz törvényhozás, mely az angol törvényhozás példáját követve és törvényhozásilag alapítaná meg a bérminimumot. A szociális törvényhozásnak ugyanis arra kell törekednie, hogy a munkaszerződés fejlesztésével a szociális békét biztosítsa. Már pedig a bérminimum újabb harcot fog előidézni nemcsak a munkások és munkaadók, hanem a szorgalmas és tunya munkások között is. Tessék azután békét teremteni.

A város jövő forgalmi vonalai.

A 3-ik vashíd környékén.

A 3-ik vashíd felépítése és megoyitása után Nagyvárad város forgalma nagy átalakuláson megy keresztül s a vidéki teherforgalom el lesz terelve a város központjáról.

A városi mérnöki hivatal most terjesztette elő az erre vonatkozó tervezetet, amely szerint Nagyvárad nyugoti környéke, különösen Várad-Olasziban nagy átalakuláson megy át.

A cél az, hogy a nehéz forgalom és az állattelhajtás már a Biharpüspöki uton levő vámnál eltereltesse a vasutállomás előtti Rákóczy-utról, s a vámtól kezdve a Kert-város érintésével, a Köblös-féle téglavetőn keresztül, egy 20 méter méter széles új ut nyitassék Temető-utcára, amelyen át Széles-utcára és a 3-ik vashidra jutna a forgalom. Ezen új uttal egyidejűleg rendenni kell az egész környéket s ezt a főmérnök akként véli legcélszerűbben megoldhatónak, ha az egész környéket rendezik, még pedig rendszeres beépítés útján.

De ezen kívül a forgalom minél könnyebb

lebonyolítása céljából még egy másik nagy, 20 méter széles utat tervez a főmérnök és pedig az Uri és Szaniszló-utca végén levő térségből kiágazólag, Uri-utca egyenes folytatásaként a püspökségi alsó kerteken keresztül, amostan épült Szabadság kávéház mellett. Ez az új 20 m. ut a temető felső kapuja közelében torkollanék be a Temető utca felé haladó új utvonalba. Ezen második új ut által a forgalom egyrésze megoszolnák s Lukács György, Szaniszló- és Uri-utcaikon át vezetné a forgalmat a város belsejébe.

Az új utak érintenék az Épreskertet és a Gazdasági Egylettől megveendő Erzsébet ligetet is, de ez utóbbit meghagynák egészben, valamely közintézmény céljaira.

A nagytemető s a Körözs közötti, valamint a Fűzes utca és a Körözs melletti pusztai terület is rendeznék s a jövőben ez is beépítésre kerülne. Itt tervezi a város a szegényházat, s valószínűleg itt lesz a köztisztasági telep és több gyár. A szőlőtelep területe ugyanis akként van a terven felosztva, hogy közepén nagy körönd-rendszerű park, körül pedig a szegényház és a gyárakl Fűzes utcáról szintén park lenne a Körözs mentén. Az egész rendezésben két napi piac is van tervezve: a Kert-város mellett és a Körözs közelében.

Ezekkel a dolgokkal mielőbb foglalkozni kell, mert közvetlenül érintik a Körözs két partjának kiképzését, amely pedig halasztást nem tűr s a két dolognak sok tekintetben simolni kell egymáshoz.

A Körözs partok kiképzése a már korábban előterjesztett tervek szerint 171,284 K 10 fillérbe kerülne.

A Körözs jobbpartján a 1. sz. káptalan egy darabon a parti birtokos, tehát ennek kellene a part kiképzését vésseni, azonban olyan cse-

azonban csak a megvetést hallja, kétségbeesik és leugrik a toronyból a feneketlen mélységbe. Itt a próba: a gróf lesi, vajjon nem árulja-e el Eva szerelmét egy mozdulattal? Nem. Könnyét, sápadtságát ki tudja magyarázni és végül kacagva kiált vig zene, tüzes bor után — Eva hercegnő átalakult kegyetlen Eva boszorkánnyá.

Pompás, színes, csupa gyorsan perdülő cselekményből egybefont mese, a melynek ezt a jellegét még jobban kidomborítja Herceg erőteljes, gyönyörű magyar za wattal teljes stílusa. Valóságos üdülés a riporter-stílusban hevénnyezett drámák után, valóságos költemény-prózában — csak éppen nem dráma. Dramatizált mese, a melyen minden lépten nyomon érzik, hogy küzd a dráma formájával és nem tud benne elhelyezkedni. Az első felvonásban szinte zuhogva rohannak egymás után az események, ezeket, úgy érezzük, a mesélő széles mederben hatásosabban élénk tudná varázsolni. A második felvonásban viszont az esküvő idejére egész fölösleges párbeszédet kell rendezni a pinceablak előtt, hogy az alatt a nézőben az az iluzió támadjon, hogy közben megtörténhetett az esküvő, holott a mesélő ezt két szóval elintézné: aztán meg-

esküdtek. Drámai egyedül a harmadik felvonás. Itt vannak összeütközések, itt jellemek találkoznak és a lelkek bensejében égő tűz ereje viszi tovább a cselekményt. Némi drámai nekilendülés a második felvonásban is található. Innen van, hogy az első felvonás majd nem hidegen hagyja a nézőt, a második már kissé felmelegíti, a harmadik teljesen magával ragadja. De végig, mind a három felvonáson át egyforma pompával ragyog, a mit már említettünk, Herceg gyönyörű stílusa, színes dialogja. Ez a darab legfőbb ékessége, ez fogja azt is tenni, hogy Eva boszorkány nem lesz talán hosszú életű a színpadon, de sokkal tovább fog élni mint olvasmány.

A darab sikere jóformán a főszereplőn fordul meg. Es Nagyváradon olyan alakítást mutatott be Etsy Emilia a címszerepben, a melynél különbet — aligha találunk — az országos egyetlen színpadán sem találhatni. Eva boszorkányában remekül tudta egyesíteni a mese költői lendületét és a lélektani igazságok mélységét. Minden jelenete ragyogó poézis és megkapó igazság, vegyük hozzá pompás megjelenését és igazán a színpadra való organumának a magyar nyelv minden zenei

szépségét kifejező színező erejét: nem csoda, ha szerepét és vele az egész előadást ő ragadta magával. Sik Rezső a gróf zordonságát vitte kitűnően a színpadra. Turányi a diák szerepét tette hatásossá, különösen szép megjelenésével. Leóvey szerepe inkább a harmadik felvonásban bontakozott ki, Angyal Ilka egy mellékesnek létszó szerepben volt az est egyik erőssége. A többi is általában megfelelt, bár a legtöbben Etsy Emilia magas színvonalu alakítását alig közelítették meg. Az átlagszínvonal azonban többnyire megfelelt. Itt-ott több szereptudás is el kell volna; a sugó fölülte érvényesült. Mulsátságos volt pl. a következő sugás: Ne neves (ez egyik mosolygó kóristahölgynek szólt) éljen a gróf! Mire a kis hölgy csakugyan abba hagyta a nevetést és felharsant: hogy éljen a gróf! A kiállítás az ötleteteket tekintve a főszereplőknél kifogástalanul szép; ezektől nagyon előttek a »népség, katonaság,« kivált azok a bizonyos jól ismert kopott barna szoknyába bujt páncélos csatlósok. Otletes és művészi volt a második felvonás rendezése, ahol a mi szűk kis színpadunk igazán boszorkányos ügyességgel tudták a megfelelő be rendezéseket elhelyezni.

—7.

Az új csipke-áruházban

KOSSUTH-UTCZA

Turul cipőüzlet mellett.

férfi- és női nap- és esőernyők, ridikülök, husvéti illatszerek, ugyszintén minden más elgondolható elegáns divat- és szükségleti cikkek bámulatos olcsó áron kerülnek eladásra.

kély földszávon bir itt a káptalan, hogy a parti mű többé kerülne, mint a terület értéke, tehát ezt a területet meg kell venni a városnak. Különben is a part kiképzése a város érdeke; mert védeni kell a csatorna kitorlásokat és vízbujtatót.

Az utcák burkolására már megtette jelentését a mérnöki hivatal, de ezuttal is megjegyzi a mérnöki hivatal, hogy a hol már a csatornázás már kész, mielőbb gondoskodni kell a végleges burkolásról.

A Körözs jobbpárti részének rendezése folytán a jelenlegi faterlepek is elkerülnek a Körözs partjáról, s a főmérnök a kertvárosrész mellett, valamint Várad-Velencén a vasútállomás közelében jelöl ki helyet a faterlepek részére. Nem is szükséges, hogy a Körözs mellett legyenek a faterlepek, mert a tutajozás megszűnik. A víz mellett a gyárak részére kell a hely.

A főmérnök kéri, hogy mielőbb vegyék a tanács és a szakbizottság tárgyalás alá ezen terveket.

A városi közgyűlés tárgyai.

A nemzeti ünnep miatt Nagyvárad város törvényhatósága nem holnap csütörtökön, hanem pénteken, április 12 én tartja ápril havi közgyűlését.

Ez alkalommal nem oly óriási halmaza kerül a zöld asztalra a közügyeknek, mint pl. a márciusi közgyűlésen, de ezek között is van néhány fontosabb.

A tárgysorozat a következő:

1. A polgármester havi jelentése. 2. A halálzás folytán üresedésbe jött árvaszéki ülnöki állásnak választás utjánai betöltése. 3. A lemondás folytán üresedésbe jött közigazgatási bizottsági tagsági hely választás utjánai betöltése. 4. A m. kir. Belügyminiszter ut leirata a folyó évre esedékes államsegély tárgyában. 5. M. kir. Belügyminiszter leirata az épít. szab. rend. jóváhagyása tárgyában. 6. Esztergom város törvényhatósági bizottsága a katonai beszállásdíjak s előirati díjak felemelése iránt a m. kir. honvédelmi miniszterhez intézett feliratát pártolási végett megküldi. 7. A tanács jelentése az Apolló épület építése tárgyában megtartott árlejtés eredményéről. 8. A tanács a m. kir. belügyminiszter leiratának megfelelőleg átdolgozott lakbérleti szabályrendeletet beterjeszti. 9. A tanács jelentése a város kezelésében felállítandó központi tejszarnok ügyében. 10. A tanács előterjesztése az 1911. év folyamán a külső városrészek utcai gyalogjárdája elkészítése tárgyában. 11. A tanács jelentése a Rimánóczy szálloda étterme bérletére megtartott árlejtés eredményéről. 12. A polgármester a magyar városok kongresszusára szóló meghívót beterjeszti. 13. A tanács előterjesztése a gyógyszerári jog átruházása után szedendő városi illetékre vonatkozó szabályrendelet tárgyában. — 14—25. Köztérvéti ügyek. — 26. A tanács előterjesztése Schenkengel Sándor csatornázási felügyelő drágasági pótléka engedélyezése iránt. 27. A tanács Engel Balázs kövező vállalkozó által felszámított követelés kiutalását elutasító tanácsi határozat elleni felelősséget beterjeszti. 28. A tanács özv. Süedi Rezsőné által néhai férje halotti negyede és nyugdíjba befizetett összeg visszautalása iránti kérelmét elutasító tanácsi határozat ellen beadott

felelősséget beterjeszti. 29. A tanács előterjesztése Ince Lipót s társai által az építési vízidij leszállítása tárgyában beadott kérvényre. 30. A tanács előterjesztése Markovits Sámuel özvegye által halotti negyed kiutalás iránt beadott kérvénye. 31. Giba Lajos volt városi adóvégrehajtó özvegyének halotti negyed kiutalás iránti kérvénye. 32—35. Nyugdíjügyek. 36. A polgármester jelentése a f. évi I-ső negyedében megtartott váratlan pénztárvizsgálat eredményéről. 37. A polgármester Liebert Károly nagyvárad lakos osztrák állampolgár által községi kötelekbe felvétele kilátásba helyezése iránti kérvényét beterjeszti. 38. A tisztí főorvos Görög Antalné születésznői oklevelét meghirdetés végett beterjeszti.

Bordó Ferenc,
főjegyző.

Népgyűlés

az újságírói sztrájk ügyében.

Hétfőn délután viharos népgyűlés zajlott le a kereskedelmi kamara nagytermében. A népgyűlést a magántisztviselők hívták egybe, hogy foglaljon állást a közönség a Nagyvárad napilap sztrájkoló munkatársai ügyében. A gyűlésen résztvevők zsúfolásig megtöltték a nagytermet, sokan a folyosón szorogtak.

A gyűlést dr. Rozvány Jenő a szociálista ügyvéd nyitotta meg, aki ismertette a népgyűlés tárgyát. Az elnök szavai után a közönség megbotránkozással vette tudomásul a sztrájk okát és Kats Béla dr. indítványára kimondta, hogy a sztrájkolókkal minden tekintetben egyet ért. Ugyancsak kimondta a népgyűlés azt is, hogy a Nagyváradot bojkotálni fogják minden téren.

A bojkott kimondása után a szónok rátért arra, hogy az újságírók sztrájkját egy ügyvéd megtörte és a Nagyváradnál dolgozott. E kijelentésre óriási zaj és kiabálás tört ki:

— Le a sztrájkotörővel!
— Üssék le!

Felle János dr., aki szintén jelen volt a népgyűlésen sápadtan állott az utolsó padnál és hallgatta a közönség erős kitérését. Majd mikor lecsendesült a terem, Rozvány Jenő sajnálatos dolognak jelentette ki az ügyvédek nevében, hogy épen az ügyvédek között akad egy, aki megtörte az újságírók sztrájkját.

Pelle Jánossal szemben szintén a bojkottot mondta ki.

Ezután Fried Ferenc a magántisztviselők titkára tartott beszédet. Bejelentette, hogy a magántisztviselők egyesülete a sztrájk ügyében rendkívüli választmányi ülésen az egyesület az újságírókkal minden tekintetben szolidaritást vállal. Az egyesület nem csak erkölcsileg, de anyagilag is hajlandó támogatni az újságírók ügyét. Népgyűlés a magántisztviselőket megéljenzte.

Fried szavai után Dutka Akos szólalt fel, ismertette a sztrájk közvetlen okát és a közönség támogatását kérte. Nagy derűtséget kelő beszédben ismerte ezután Marton Manó az ő feladatát, melyre a Nagyváradhoz szerződött.

Marton Manó beszéde után Pelle János munkás állott fel, kijelentette, hogy ő nem azonos Pelle János dr. ügyvéddel. Végül Pelle János dr. jelentkezett szólásra. Bizonyítani igyekezett, hogy ő nem volt sztrájkotörő, amit tett, azt mint Sas Ede ügyvédje tette és csak ügyvédi munkát végzett, nem volt szándékában sztrájkot törni. A történetekből levonja a következtetést, azonban a rágalmazókkal szemben a bíróságnál fog elégtételt keresni.

Végül a határozati javaslatot szövegezték meg, melynek értelmében teljes apparátussal

kezdik meg a Nagyvárad bojkottját. A sztrájkoló újságírók új lapot szándékoznak indítani.

A nagyvárad sztrájkoló újságírókat az ország minden részéből elhalmozták üdvözlő táviratokkal és buzdították őket a további kitartásra.

UJDONSÁGOK.

Az ötszázadik vezetőik.

— Kirschhanek Ödön jubileuma. —

Csendes, szerény, de ritka jubileum-féléte jelezhetünk fel a mai napon. Lapunknak legregibb és legszorgalmasabb külmunkatársa Kirschhanek Ödön, kinek (K. Ö.) jelzésű, alapos tájékozottságra való közgazdasági cikkeit sok tanulsággal olvasgatja a *Tiszántul* olvasóközönsége, ma ötszázadik cikkét közli lapunkban. A világtörténelemben páratlanul álló, óriási méretű angol szénbánya munkások sztrájkjának eredményeiről és tanulságairól számol be ebben, most is mint mindig ritka alapos tájékozottsággal.

Kirschhanek Ödön, aki különben kisköszegi plébános, elsőrangú közgazdasági íróink közé tartozik. Előkelő nivón álló szakfolyóiratok, mint a *Magyar Gazdák Szemléje*, a *Közgazdaság* (Szövetkezés és a Köztelek közli tanulmányait. Ekeken át közgazdasági munkatársa volt az *Alkotmány* s egy év óta a *Dunántulnak*. Német szaklapokba is dolgozik így a bécsi *Oesterreichische Landwirthschaftliche Genossenschaftspressébe* és a Hamburgban megjelenő *Korsumgenossenschaftliche Rundschau*ba.

Nagy tevékenységet fejt ki a szövetkezeti mozgalmak terén és az Országos Katholikus nagygyűlés szakosztályában.

Mikor lapunk 18 esztendővel ezelőtt megindult s Kirschhanek annak programjából értesült arról, hogy kiváló sulyt kívánunk fektetni a közgazdasági kérdések és mozgalmak tárgyalására, rögtön felajánlotta e cél elérésére támogatását, közreműködését. Mi készségesen fogadtuk ajánlatát s ő külmunkatársa lett lapunknak. Egyre sürűbben keresett fel bennünket magvas cikkeivel. Nem merült fel azóta olyan közgazdasági kérdés, amelyet ő lapunkban meg ne világított volna.

E hosszú időn keresztül hűséges maradt mindvégig lapunkhoz s ma ime ötszázadik cikkét közölhetjük olvasóink tanulságára.

Amikor e ritka alkalomból üdvözlöljük hűséges munkatársunkat, egyuttal kívánunk neki erőt és kitartást, hogy érje meg munkálkodásának gyümölcsét, közgazdasági és szociális állapotainknak javulását.

* A megyés püspök utazása. Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyés püspök Budapestre utazott, ahonnan azonban már holnap, csütörtökön visszatér székhelyére.

* A munkácsi új áldozatok tisztelgése. Mint említettük, a munkácsi gör. kath. szeminárium 16 ruhén végzett theológusát Nagyváradon dr. Radn Demeter gör. katolikus

A legújabb

tavaszi czipő ujdonságok

MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.
Szabott gyári egységáruk.
Telefon 687

Telefon 687.

püspök Husvét ünnepén áldozókká szentelte, mivel *Fircsák* Gyula munkási püspök súlyos beteg. Az ujonnan felszentelt gör. katolikus ruthén áldozók, a szintén velük jött lelkiigazgatójuk vezetése alatt testületileg tisztelegtek gróf *Széchenyi Miklós* v. b. t. t., megyés püspöknél, dr. *Lányi József* tinini püspöknél és *Bunyitay Vince* pápai praelatusnál.

* **A pápa állapota.** A pápa tegnap újra száz magyar zárandokot fogadott, a kik közt magyar arisztokraták és országgyűlési képviselők is voltak. A kihallgatás után elbeszélék az illetők, hogy a Szentatya nagyon levert, bágyadt, szenvedőnek látszik. Állapota való tekintettel letettek arról a tervről, hogy a Vatikánt Velencével telefonosan összekötik, hogy a pápa hallhassa a Márk-téri harangok zugását; a Campanile beszentelésekor mert Petacci udvari orvos félti ettől az izgalomtól a Szentatyát. Közvetlen veszedelem nincs, de a pápa állapota magas kora miatt aggodalmas.

* **Eljegyzés az uralkodócsaládban.** Bécsből jelentik, hogy *Mária Valléria* főhercegnő leányát *Ella* hercegnőt eljegyezte *Waldburg-Zeil* György gróf dragonyos főhadnagy. *Ella* főhercegnő Feldkirchenben ismerkedett meg vőlegényével, ahol fivérei egy jezsuita intézetben tanultak. *Waldburg* gróf több ízben ellátogatott az intézetbe, ahol nagybátyja, *Göttingen* Felix herceg tanár volt.

* **Plébános beigtatás.** Az élesdi róm. kath. híveknek többszörös örömmünepük volt Husvét másodnapja. Ez alkalommal igtatta be dr. *Karácsonyi* János prépost kanonok a község új és közszeretben álló lelkészét: *Kozics* Gusztávot, akit rövid idő alatt igen megszerettek a hívek plébániájába. — Ugyancsak ezuttal alakult meg Eleden a *Kath. kör*, amelyre a hívek hitéletének emelésére már szükség volt s végül ekkor kezdtek meg *Jámbor* és *Fidler* Jézus-társasági atyák a hét napra terjedő szent gyakorlatokat, amelyeken a hívek nagy számmal vesznek részt.

* **Járvány.** *Pocsaj* községben a kanyaró és hasibagymáz, *Csökmő* községben a vörheny járványszerűleg lépett fel. A veszedelmes betegségek tovább terjedésének megakadályozása végett a kellő intézkedéseket fogantatosították.

* **A nagyváradiai Rómában.** A nagyváradai prem. főgymnázium 22 tanulója *Kiss* Kolozs prem. kanonok vezetésével Rómába zárandokolt és a nagy hetet, valamint a husvétünnepet is az örök városban töltötte. A váradiaiak csatlakoztak azon 400 főből álló magyar katolikus zárandokcsapathoz, mely a husvét alkalmából indult az országból Rómába. A magyar zárandokok vezetőit *Hussár* Gyula képviselőt és dr. *Ernst* Sándor volt országgyűlési képviselőt a pápa külön kihallgatáson fogadta; a magyar zárandokok csapata pedig konzisztoriális teremben mutatta be a pápának hódolatát. A mely előtt a magyarok a Hymnuszt énekeltek. A magyarok szónoka dr. *Csiszárík* János veszprémi kanonok, romai nagykövetségi egyházi tanácsos volt, kinek beszédére a pápa latin nyelven igen barátságos hangon válaszolt, kijelentvén, hogy Magyarország ma is az egyház kedves gyermeke s továbbá a nemes hagyományok és vallásosság követésére intette őket. Végül megáldotta a jelenlevőket és apostoli áldását küldte a magyar híveknek. A magyarok élénken megélték a pápát és a magyar hymnusz hangjai mellett hagyták el a Vatikánt.

* **A szocialista kongresszus.** A szocialdemokrata párt ez évi országos nagygyűlését megint az ünnepek alatt tartotta a régi országházban. Tegnap a napirend negyedik pontját: az agitáció és pártajtó kérdését tárgyalta folytatódólagosan. A gyűlést reggel 9 órakor nyitotta meg *Teszársz* Károly elnök mintegy száz főnyi hallgatóság jelenlétében. A rendőrséget *Szmetana* György kapitány és dr. *Török* segédfalgalmazó képviselték. Az első felszólaló *Zsoldos* Imre (Erzsébetfalva) volt, aki nincs megelégedve a Népszava terjesztésével, hibáztatja azt is, hogy a lapban sűrűn használnak idegen szavakat, amiket a munkások nem értenek meg, éppen ezért azt kéri, hogy minden esetben az idegen szavak mellé zárójelben tegyék oda a magyar jelentését is. A napirend e pontjához még tizenöt-husz felszólaló iratkozott fel s csak az elnöki basáskodás vetett véget a sok felebbeszéssel járó és sok elégedetlenséget felszínre hozó vitának. Ezután a Háznak a napirend ötödik pontjára: az agrárprogram-bizottság jelentésére került sor.

* **Eljegyzések.** *Hanzély* Ibolykát, *Hanzély* István nyugalmazott püspökségi erdőmester leányát husvét hétfőjén eljegyezte *Penser* Lajos ruttkai gépészmérnök. A bájós menyaszszonynak és vőlegényének s az örömszülőknak számosan fejezték ki szerencsekívánataikat. — *Ujlaky* István jónévű nagyváradai cipész iparos eljegyezte *Iványi* Juliskát, *Iványi* István helybeli hentes iparos, ipartestületi hitelszövetkezeti pénztáros kedves leányát.

* **Az italmérési illetékek elleni felebbeszékek elbírálása.** A nagyváradai kir. Pénzügyigazgatóság által az italmérési és elárúritási üzleteknek 1912—1913—1914. évi kivétési időszakra eszközölt osztályba sorozása és az ugyanezen időszakra nézve kivetett italmérési illetékek ellen beérkezett felebbeszékek másodfoku elbírálása céljából az 1899. évi XXV. t.-c. 17. §-a értelmében Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város területére alakított italmérési illeték felszólamlási bizottság tárgyalásai f. évi április hó 17. és 18. napján d. e. 9-től déli 12 és fél óráig fogja a kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségében megtartani és pedig oly képen, hogy első sorban a szesz italok korlátlan kimérésével ezt követően szesz italok korlátozott kimérésével és végül a szesz italok kismértékbeni elárúritásával foglalkozók által benyújtott felebbeszékek fognak elbírálás alá vétetni. Erről az érdekeltek azzal értesítettek, hogy a bizottság tárgyalásai nyilvánosak, azokon az érdekeltek meg jelenhetnek és érveléseiket élő szóval is előadhathatják a határozat kihirdetésénél jelenhetnek. A tárgyaláson meg nem jelent feleket a kir. pénzügyigazgatóság a felszólamlási bizottság határozatáról végzésileg fogja értesíteni. Nagyvárad, 1912. április hó 6. Rimler Károly, polgármester.

* **Megszűnt telefon bajok.** Az egy hét óta tartó telefon és távíró szünet tegnap délután 4 órakor megszűnt. Tegnap 4 órára megtörtént az első budapesti telefon vezetéknek a teljes rendbehozatala. A telefon és távírdó forgalmat délelőtt még kombinált vonalakon lehetett lebonyolítani 4 órakor azonban már minden akadály nélkül ment végbe a közvetlen beszélgetés. A többi még megromált vonalakat csak egy-két nap leforgása alatt hozzák teljesen használható állapotba.

* **Rejtélyes gyilkosság.** Rejtélyes gyilkosság nyomait keresi a rézbányai csendőrség. A község alatt levő patak partján *Barlos* Jakab 24 éves bányamunkást néhány napja halva találták meg. Fején óriási zúzott seb volt, s a nyaka és a keze is meg volt sebe-

sitve. A csendőrség azonnal megindította a nyomozást, de csak annyit tudtak megállapítani, hogy a szerencsétlen munkás bűntény áldozata. A holttestét mintegy 500 méternyire azután meg is találták a véres, csákányt, amellyel a gyilkosságot elkövették. Most ezen az alapon nyomoz a csendőrség, de még eddig nem lehetett kideríteni, hogy ki volt a tettes.

* **Életmentő rendőr.** Tegnap reggel 7 órájtában a nagypiac téren özv. Galygó Jánosné s 12 éves kislánya bihardiószei lakosok, egy kocsin ülve várták egyik férfi rokonukat, ki egy közeli boltban volt elfoglalva. A kocsi elé fogott két fiatal csikó az épen arra haladó városi vasut mozdonyától megijedt s örült vágatással ment keresztül a nagypiac téren. A kislány közben a kocsirol leesett, szerencsére azonban ijedségen kívül semmi baja nem történt a megvadult lovak tovább száguldottak körül a nagypiac téren, közben egy fát is kidöntöttek s a nagypiac tér korlátját is megromgálták majd utirányt változtatva a Zöldfa utcán futottak. E forgalmas helyen, mindenki lélegzett visszafojtva nézte, hogy mi fog történni a szerencsétlen asszonnyal. A Zöldfa utcai rendőrőrszem, *Gordán* József rendőr ideje korán észrevette a felé vágta haladó lovakat és páratlan ügyességgel ragadta meg az egyik lónak kantár száját, a lovak azonnal megálltak. A nagyszámban összegyűlt közönség, az önfeláldozó s bátor rendőrt lelkesen megéltjezte.

* **Titokzatos öngyilkosság.** *Morna* Demeterné szül. *Sztána* Mária, *Morna* Demeter városi kocsis felesége tegnap délután 3 óra körül Galamb-utca 13. sz. alatti lakásán *Juliska* nevű 9 éves kis leányával foglalatkoztott. Időközben a kis leányt anyja kiküldte játszani az udvarra s megparacsolta neki, hogy csak későn jöjjön vissza a szobába. A kis leány engedelmeskedett. A mint egy fél óra múlva belépett a szobába, borzalmas jelenet tárult elé. Anyja egy vékony ruhaszárító kötélen a szoba mestergerendáján lógott. A rémült kis leány fellármázta a szomszédokat, kik az öngyilkost a kötélről levágták. Megérkezett a rendőrség is s dr. *Berkovits* René v. t. orvos, aki már csak a halált konstatálhatta. Az öngyilkosság okát teljes homály fedi.

* **Öngyilkosság az anya szemeláttára.** *Bereityószentmárton* községben *Kós* Etelka szerelmes volt egyik odaváló legénybe, aki azonban nem viszonzta a leány szerelmét. Tegnap kint voltak az édes anyjával a *Bereityó* partján, hogy vizet hozzanak. A leány panaszkodni kezdett az anyjának, aki azonban nem vette komolyan a leány szavait, sőt még össze is szidta a leányt. *Kós* Etelka ekkor csak annyit mondott az édes anyjának:

— Nohát Isten áldjon benneteket!

A következő percben, mielőtt édesanyja megakadályozhatta volna, beleugrott a megáradt *Bereityó*ba. A szerencsétlen leány holttestét még eddig nem sikerült megtalálni.

* **Nagy lopás a kondorosi plebánián.** Kellemetlen meglepetés érte a napokban *Bedák* Mátyás kondorosi plebánost. Asztalfiókjának feltesztése után az Országos központi társaságvetkezet boritékjában érkezett 6072 kor. 70 fillér összeget ellopták tőle. A gyanú a házi cselédségre hárul, miután a külső erőszaknak a lakásban semmi nyoma nem volt s csak a gazdasszony kezénél levő ebédlő ajtókulcs segítségével lehetett a lakásba bejutni, mert az irodajító kulcsa a látogatásban levő plebánosnál volt. A tolvaj a helyzettel ismerős lehetett mert tudta hol a pénz s tudta milyen pénz érkezett s megelégedett a boritékban levő ösz-

szeggel, holott ugyanabban a fiókban külön még 550 korona s több aranyemű is volt. A csendőrség erélyesen nyomoz s a cselédséget azonnal letartóztatta.

* **Sikkasztó ápoló.** A biharmegyei kórház igazgatósága értesíti a rendőrséget, hogy Simon Péter volt kórházi ápoló a kórházban ápolás alatt levő betegek által reá bízott pénzt elszikkasztotta. A rendőrség Simon Pétert letartóztatta és ellene büntető eljárást tett folyamatba Simon Péter kihallgatása során beismerte, hogy egyik betegől 70 kor. készpénzt sikkasztott el.

* **Automobil az utbiztosoknak.** Megírtuk annak idején, hogy Seres Imre utbiztos 2600 korona előleget kért a vármegyétől. Az utbiztos ezen a pénzen autóbiztosítást szándékozott vásárolni, hogy a vármegye utjait azon járhasse be. A vármegye a kérelmet teljesítette is és jóváhagyás végett a belügyminiszterhez terjesztette fel. A belügyminiszter tegnap küldte le jóváhagyva az ügyet a vármegyéhez.

* **Modern uri fodrászat,** manicűr, pedicűr, villanyos »arcmassage« és olvasóterem: Nagy Sándor-u. 4. MARTON JOZSEF. Telefon sz. 775.

x **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a tilalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal írta a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzze be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz reá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban készség mellett található LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél, Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. löporáruda. Telefon 269. — Tanonc felvétetik.

Lengyel István

uri-divat saját készítményű
fehérenemű különlegességek
ÜZLETE.

Telephon 1248. Bémer-tér 1.

SELYEM TRIKÓ, GUMI TRIKÓ ÉS
HALCSONTNÉLKÜLI FÜZŐ
eredeti párisi szabadalmazott gyártmány, csak

Rosenzweig Rózánál

kapható. Szalárdi-utca 9.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes
kézi munkáktól. Bóvli
árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az elismert olcsó
áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.
Figyeljünk a czégre.

x **Árajánlat!** Biharmegye egyik legnagyobb csemege áruházából. Így tehát főlöseleges ma már Triest, Fiume vagy Budapestről hozatni árukat, mert városunkban az ismert **Aszódi-cégnél** a következő cikkek állnak a nagyközönség rendelkezésére: Kávék csakis nemes fajokból egynegyed kiló 1 kor., Szardínia uzsonára 1 doboz 28 fill., Bihari pont 1 doboz 48 fill., Pisztráng eredeti 80 fill., Francia szardíniák, Ossee file göngybering, mindenféle halconservék. **Aszódi cég** elég garancia arra hogy mindent jól és olcsót ad. Füzlet: **Kossuth-utca.** Fióközlet: **Kert-utca** Husvétli tojás czukorkák a legolcsóbban.

ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Damjanich-utca 1a sz. em.

Kieszközöl

törlesztéses és jelzalog kölcsönöket,

Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerint GYORSAN OLCSÓ KÖLCSÖNT folyósítat.

Különleges felöltők, kosztümök,
blouzok és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla

női és gyermekruha áruházában

Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

Rimanóczy műbutorgyár.

:- Állandó bútorkiállítás. :-

I. rendű tölgy és bükkfa parketta saját gyártmány.

Saját készítményű modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javítását.

Raktár és iroda: Rákóczi-ut, saját ház.

:- TELEFON: 796. :-

Költségvetés díjtalan.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Eva boszorkány.

Csütörtök: Feld Irén Kamarajáték társulata.

Péntek: Feld Irén Kamarajáték társulata.

Jön a kamarajáték. Im már véglegesen meg van állapítva, hogy a budapesti Kamarajáték társulat április 11-én és 12-én felép a Szigligeti színházban. Az értékes irodalmi műsor előadások fél nyolc órakor kezdődnek. Minden előadásban fellép a budapesti Kamarajáték társulat ünnepelt starja Feld Irén. A műsor szenzációja Ninón de B'Earlos lesz, amelynek az egész komédiáson pártatlan si-

kere volt. A finom tunusban tartott merész tárgyú darab a kamarajáték irodalmának egyik remeke. Ezzel egy estén kerül színpadra Strindberg felséges tragikomédiája. A bitelezők a főszerepben Feld Irén, Molnár József, Vitéz R., a társulat legkiválóbb tagjaival. Rendkívül értékes irodalmi eseménynek ígérkezik a Pajtások bemutató előadása is, mely a Kamarajáték műsorának egyik legkedveltebb darabja. A négy felvonásos Strindberg komédia főszerepét Feld Irén kreálja. A másik jelentékeny női szerepben Arany Olga mutatkozik be. Pompás szerephez jutottak még Erdős Alice, Molnár József, Vitéz Róbert, továbbá Tolnai Olga, Miklós Elemér, Szőke László, Gellért Ilona, Foglár Lenke és Mátray Margit. A Kamarajáték előadásai iránt pártatlan érdeklődés nyilvánul és ott fogjuk látni ezeken az előadásokon Nagyvárad színe-javát. Jegyek a színházi pénztárnál váltakoznak.

A **Babuska** — vasárnap délután. Fall Leó dallamos muzsikájú operettjét vasárnap délután ujtja fel a színtársulat. A címszerepet Horváth Mici játsza, akinek ez a legjobb szerepe.

Berkovits és társa. A legújabb operett, a melyet a Szigligeti-színház minden más magyar színpadot megelőzően bemutat. Kaszszasikert fog hozni Erdélyi Miklós direktornak, Berkovits és társa szövegkönyve rendkívül ötletes, zenéje hangzatos operett muzsika, A társulat legjobb erői iparkodni azon, hogy Berkovits és társát diadalhoz juttassák a nagyvárad színpadon.

Szijgyártó és nyerges üzlet
Nagyvárad, Körözs-u. 33.

Budapesten és külföldön 10 éven át szerzett bő tapasztalataim folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a mai kor igényeinek megfelelő uri kocsizó, lovagló és igás lószerszámokat a legtökéletesebb kivitelben készíthetek, úgy hogy készítményeim a legkényesebb igényeket is kielégíthetik.

Elfogadok továbbá mindennemű javításokat és átalakításokat jutányos árk mellett. A n. é. közönség szives pártfogását kérve kiváló tisztelettel

Vad Gábor,
szijgyártó és nyerges.

EGYESÜLETEK.

A **Népnevelési-egyesület választmányi ülése.** A biharmegyei Népnevelési-egyesület választmánya tegnap délután tartotta ülését a vármegyeházán, Fráter Barna alispán elnöklété alatt. Vasady Lajos kir. tanfelügyelő bejelentette, hogy Biharmegye új térképe pár nap alatt készen lesz s megérkezik. Akik előfizettek, 10 koronáért kapják, míg későbbeni megrendelés 14 korona. Eddig 360 példányra történt megrendelés. — Réz Mihály betérjesztette a múlt évi zárzáradásokat, amelyet elfogadásra ajánlanak a közgyűlésnek, a folyó évi költségvetéssel együtt. A folyóégyek letárgyalása után a gyermektanulmányi társaság kérelmét vették tanácskozási alá, amelyben nem kevesebbet kérnek, mint hogy a Népnevelési-egyesület olvadjon bele a társaságba. Többek hozzászólása után abban állapodtak meg, hogy a kérelmet tanulmányozzák. — Végül a közgyűlés határidejét április 28-án délelőtt 11 órára tűzték ki.

SPORT.

Husvétii mérkőzések.

Jupiter Plurius, mely eddig mint balcsilagzat lebegett a football versenyek felett a sport ünneppajzsa elvonult az égboltról, honnan szép, verőfényes nap ragyogott, hogy ezzel is sikeresebbé tegye azt a szép programot, mellyel a NAC és NSE együttes erővel és áldozattal kedveskedtek a lelkes nagyváradai sportkedvelő közönségnek. A BEAC intelligens csapata és nagystílű játéka igazán szép élvezetet nyújtott, az a nagy sportizgalom pedig, mely husvét másodnapján a BEAC. és NAC. nagyszerű viadala nyomán a közönség lelken erőt veit és idegeit úgy megfeszítette, nagyon sokáig felejtethetlenné teszi a husvétii mérkőzéseket közönségünk előtt. A hatalmas ömben, mely a versenyekre kilátogatót, ezáltal már tavaszi toilletében pompázó nők is erősen voltak képviselve.

Első nap még hidegebb volt az idő és az érdeklődés is. A pestiek fellépése előtt a NAC II. játszott a várad-velencei itjából álló garibaldi egyes, ügyes csapattal a törekvéssel, mely jól megállotta helyét és eldöntetlenné tette a versenyt. Most jött a nap fő száma az NSE mérkődése a BEAC-al. A verseny kimenetele nem lehetett kétséges. Az NSE még nem kiforrt csapat és tartalékkal játszott, de azért jó ideig szépen védekezett. A fővárosiak igen szép játékmóddal végig fölényben voltak és 7:1 arányban győztek. Jellemző, hogy az első gólt az NSE adta. Másnap már megváltozott a helyzet. A vendégcsapat ellen a NAC állt ki a küzdő tere, megvédeni Nagyvárad jó hírnevét. Nagy mozgolódás támadt, midőn a bíró sípjába fújt, mely a verseny kezdetét jelezte.

Egy fővárosi csatár most hirtelen megrugja a labdát, mely messzire repül s egy-kettő bent terem a várad kapuban, mielőtt a mi itjaink még csak meg is mozdultak volna. Egy negyed pernyi időbe sem került az a goal s ki hitte volna, hogy ez lesz az első és utolsó goal a napon. A váradnak trübb miatt a villámcsapás éte a közönséget, de a NAC-ot is. Csodálatos energiával és ügyességgel tekzik neki a játéknak, mint egyenrangú féi küzd a BEAC-al. Gyönyörű válozatos játék folyik, a félidő végén, mely alatt a BEAC. minden erőlkődés mellett sem tud újabb goalt rugni. A második félidőben tovább folyik a gyilkos iram, végre a BEAC. lassan-lassan enged. A NAC. ujjongó tapsok közt fanatikus erővel támad; most azonban a BEAC. elhagyja modorát, ideges kapkodásában lökdös és erőszakoskodik. Szkrivánt hatszor is fellökik, a mint a kapu felé rohan, úgy hogy a Niessner a bíró BEAC. egyik tagját kiállítja. A váradnak négyszer is lőnek a kapura, de nem találnak s így 1:0 arányban végződik a kemény tusa. Látható tehát, hogy a NAC gyönyörűen megállotta helyét s ha tehetjük, hogy két hátvédje és kapusa helyén tartalék játszott pyarbusi győzelemnek kell mondani a pestiek diadalát. A nap hőse Szkriván volt, kit mint sebekkel borított vezért vállra emelve vitték az öltözőbe. Jól játszott: Stotter, Kovács Vécsey, Felhő a hátvéd, s elég ügyes volt Jakobovits az ifjuság kapusa. A jó helyezkedésre, mely nélkül labda adás nincs, most sem ügyelt a NAC. eléggé; másik hiba az volt, hogy az egész csapat csak Szkrivánra játszott.

NYILTTÉR.

Dr. Némethy Ferenc
ügyvéd
irodáját a Bémer-téren, a Kolozsváry palotában megnyitotta.

Igazságszolgáltatás.

§ A városgazda sajtópöre. Érdekes sajtóper tárgyalta tegnap a nagyváradai esküdt-bíróság. Nagy Andor újságíró volt a vádlott, aki a múlt év márciusában a *Nagyváradban* azt írta *Windisch* Márton város gazdáról, hogy a tüzoltók csak akkor használhatják a város lovait, ha előbb minden egyes jelzés alkalmával a kocsis jelentést tesz a városgazdának. Nagy Andor ezt a cikket *Gráczer* tüzoltó parancsokának a polgármesteri hivatalhoz intézett jelentése alapján írta meg. *Windisch* Márton a cikk tartalmát magára nézve sértőnek és rágalmozónak találta és megindította a sajtóper Nagy Andor ellen. Nagy Andor azzal védekezett, hogy ő a tüzoltóparancsnok jelentéséből vette adatait és ehhez a jelentéshez fűzött kommentár. A bíróság Nagy Andort az esküdtek verdiktje alapján felmentette.

TÁVIRATOK.

A szénsztrájk vége.

London, apr. 9.

A nagy bérharc befejeződött s ma megindult a munka a bányákban. Sok helyütt még egy hétnél tovább is el fog tartani, míg teljes lesz az üzem, mert a tárnákba víz szivárgott és a szivattyuzás nehéz munka. A yorkshirei bányamunkás szövetség tegnap a munka mielőbbi megkezdése mellett döntött.

Tűz a hangversenyen.

Páris, április 9.

Vasárnap este Hondainban a francia hazafias asszonyok ligája hangversenyt rendezett. A teremben levő petroleum lámpák egyike felrobbant, az égő petroleum az asszonyok és leányok ruháját meggyújtotta. Nagy rémület támadt, sokakat össze tapostak. Husz sérültet a kórházba vittek s közülök ketten meghaltak.

Agyonszurt rendőr.

Páris, április 9.

Az északi várfal alatt tegnap egy rendőr holttestét találták meg. Koponyája be volt szurva. Azt hiszik, hogy apacsok csalták oda és azok ölték meg.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabonatorzsdén tegnap kissé emelkedő volt az irányzat.

Határidők zárlata:

Áprilisi buza	— — — —	11 34
Októberi buza	— — — —	10 77
Áprilisi rozs	— — — —	10 82
Októberi rozs	— — — —	8 80
Áprilisi zab	— — — —	9 78
Októberi zab	— — — —	8 46
Májusi tengeri	— — — —	8 79
Juliusi tengeri	— — — —	8 74

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	836 —
Osztrák hitelrészvény	— —	658 —
Jelzálogbank	— —	475 —
Leszámitoló és pénzváltó	— —	548 50
Közúti vasut	— —	783 50
Osztrák államvasut részvény	— —	733 50
Salgótarjáni közszén	— —	725 —
Városi vasut	— —	426 —

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Értesítés.

Van szerencsém az igen tisztelt megrendelőim és a nagybecsű közönség szives tudomására hozni, hogy a KOVÁCS és LUX cégből kiléptem s üzletemet ideiglenesen

Füzes-utca 14 szám

alá helyeztem át. Készítek modern butorokat, portálékat, kávéház és üzletberendezéseket, épület-munkákat. Május 1-től villanyerőre berendezve, külön butor osztály. A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kovács Zsigmond, műasztalos.

Lakás: Körös-utca 9.

Telefon szám 10 87.

Műhely: Füzes-u. 14.

Építkezés.

A nagyváradai Lat. szerf. Káptalani uradalom ezennel árlejtést hirdet a bagaméri gör. kath. templom kitoldás és renoválására — az erre vonatkozó előmértü költségvetés és terv a mérnöki hivatalban kapható, mely kitöltve 10 százalék bánatpénzzel ugyancsak e hivatalnál április hó 20-áig beadandó, hol a feltételek is megüldhatók. Sal Ferenc utca 4. szám.

Nagyvárad, 1912. április 6.

Papp Imre
főtiszt.

Akiknek a szívük fáj....

stb. kuplékat, népdalokat, katonas és cigányzenét élet-hűen játsza az eredeti „EUFON” tölcsernélküli beszélő gép,

mely 5 legújabb duplalemezzel csak 40 korona. Wagner Hangszerkirály-nál, Budapest, József-körút 15. szám. — Gyorsjavító műhely. — Használt lemezeket becsereél. Nagy fényképes árjegyzék ingyen

FŐ A SZORGALOM ÉS A PONTOSSÁGI

Puskás Károly

uri divat férfi szabó, Szent János-utca 45. sz.

Elvállalok mindennemű férfi ruhák készítését a legújabb divat szerint izléses kivitelben, valamint elvállalok átalakítást, javítást, tisztítást. Hitelképes egyéneknek kedvezményes részletfizetésre is készíték a legszolidabb árban.

Mintaim vannak dús választékban elsőrendű gyárakból.

Írógép javító műhely!
Goldstein Manó

Szacsвай-utca 33. szám.

Elvállalja bármily rendszerű írógépek, számoló- és számozó és Copier-gépek szakszerű javítását, írógépek jókarban tartását rendkívül előnyös árban. Raktáron tart szalagokat, bármely rendszerű géphez, gummi hengereket és Carbon-papírokat.

Telefon hívásra azonnal jövök!
Telefon: 11-45. Telefon: 11-45.

VARJU FERENC

műbútor asztalos

DAMJANICS-UTCZA 30. SZ.

Készít minden néven nevezendő modern butorokat stb. — Elvállal javításokat jutányos árban.

Gyermekkoscsik, kerti butorok, utazó kosarak, bőrárak, női ridikülök, sétabotok és játékaruk, ugyszinte mindennemű bazár-cikkek legolcsóbban beszerezhetők:

Kolin Náthán-nál

Rákóczi-ut 10. szám.

Krème „NINON“

Legjobb szer, szeplő, májfolt ellen, pár napi használat után az arc hófehér, üde színt kap, teljesen ártalmatlan. -: Egy tégely 1 kor., hozzá szappan 1 kor. Kapható:

Vadász Albert

drogériájában.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁR A

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétkben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerékekkel. Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Árjegyzék kívánatra.

Saját ház.

Szalonna, plombozott lóhere, luczerna, búkköny, len és kendermag, árpa, zab kitünő minőségben kapható. Gabona és termények vásárlása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Teleky-utca 3-ik szám, banképület.

Biharmegyei Takarékpénztár.**Hirdetmény.**

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytőkéjét 3.600.000 koronáról 2000 drb 600 korona névértékű új részvény kibocsátása által

4.800.000 koronára

felemeli, mely új kibocsátású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsátandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsátási árfolyam 800 koronában állapították meg, amelyből 600 korona a részvénytőkére, 200 korona felpénzből a kibocsátási költségek levonása után fennmaradó összeg a tartalékalapok javára fog iratni.

III. Az új kibocsátású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesedvén a megállapított kibocsátási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912. január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912. február 29-én túl az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényivek nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzése után azonnal visszaadottnak.

V. A befizetések következőképpen teljesítendőek: 300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával.

250 > > 1912 március 31-ig

250 > > 1912 április 30-ig

és minden részletfizetésnél az 1912. január 1-től esedékes 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelme, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

A Biharmegyei Takarékpénztár Igazgatósága.

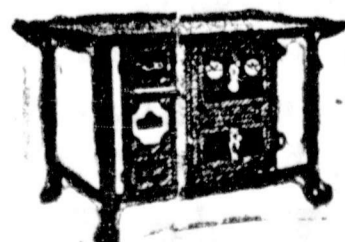
3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitűzött határidőn túl teljesít, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetés a kitűzött határidő lejártá után 60 nap alatt sem történne meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmivé nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvények kibocsátását rendelheti el és ez esetben az ezzel érvénytelenített befizetések — hozzászámítva a névértéken felül elért többletet — a társaság tartalékalapját illetik.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-
vásárlási, eladási és
erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZÁM.

Helybeli és vidéki telefonszám 725

Épület- és díszmű bádogos.

Fürdőszobák berendezésére legdiszesebb és legcélszerűbb kivitelben a modern technika legteljesebb rendszere szerint, valamint vízvezetékek elkészítésére legmelegebben ajánlhatjuk

DENGELEGI ÁRMIN
BÁDOGOS,

Vízvezeték- és fürdőszoba berendező céget, Nagyváradon, Kolcsvári-utca 44. sz. alatt, amely elsőrangú, legtartósabb anyaggal dolgozik és lelkiismeretes munkát szállít.

ELVÁLLAL minden e szakmába vágó munkákat, épületek fedését, kerti és egyéb locsoló csapok készítését. Igen jutányos áron a közönség teljes megelégedésére.

NAGY OCCASIO

különleges csillárookban

különféle finom régi és új **URI SZOBA** berendezés, perzsa-szőnyegek, eredeti olajfestmények, bronzárak (égőtestekkel), réz-butor, ugyszintén többféle dísz tárgyak, — továbbá kávésnak, cukrásznak, jó karban levő khinai ezüst kávé és thea kanál, gyufatartó stb. fel-

alkalmi áruk

a legelőnyösebben beszerezhetők:

Budapest, Andrásy-ut 35. I. emelet.

Viszontelárusítóknak árkedvezmény
Telefon 31—04.

Bükkfa parkett

fedélcserép, mész, cement, gipsz, fedéllemez, elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Belépési felhívás.

APOLGÁRI TAKÁRÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1912 január 1-én megnyitotta
17-ik évtársulatát

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszészerinti száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mind-egyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkértnék, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni szíveskedjenek.

Nagyvárad, 1911. december hó.

A Polgári takarékos és segélyező szövetkezet igazgatósága.

Mindenkit érdekel!

Van szerencsém Nagyvárad város és vidéke t. közönségének tudomására hozni, hogy **Nagyváradon, Olaszi Bazár-épületben (Színház mellett)** egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

vegytisztító és vasaló

üzletet nyitottam.

Elvállalok férfi, női ruhákat, katonai egyenruhákat, szőnyegeket, függönyt, butorszövetet, napernyőt, keztyűt, szőrmeárukat a leg egyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, teljesen bontatlan tisztításért a legmesszebbmenő jótállással jutányos díjazás mellett Magamat nagybecsű pártfogásukba ajánlva maradtam

Tisztelettel

STEINER M.

vegytisztító.

Legelő bérlet.

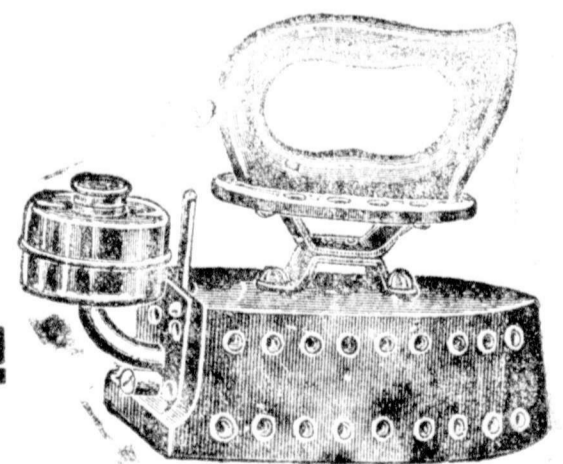
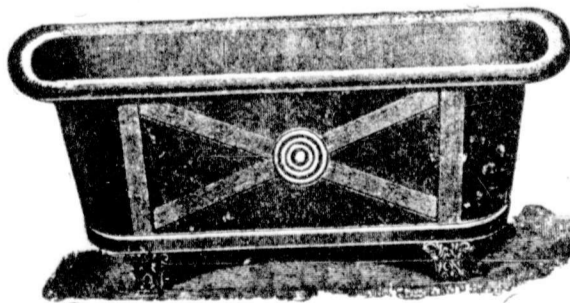
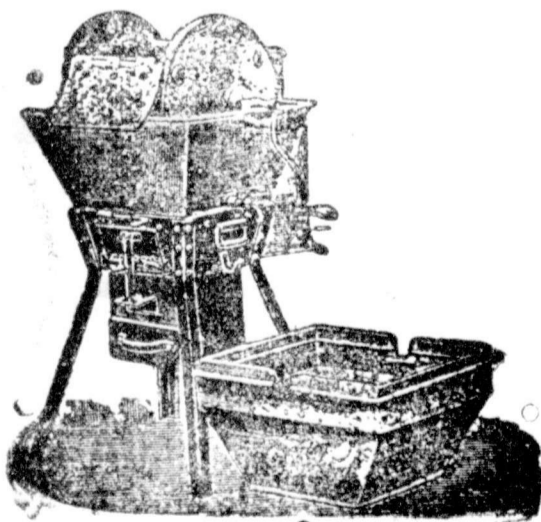
Dusafalva község határában **300 kat.**

hold legelő bérbeadó. Értekezhetni a

Polgári Takarékpénztárnál, Nagyváradon.

KIADÓK!

Május 1-én jutányos házbérrel 2—4 szobás lakások stb. Ugyanitten egy üzlethelyiség, alkalmas borbély, szabó cipész és mészárosnak. **Bővebbet Körös utca 33. szám,**

Fürdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek,
modern konyha berendezések kizárólag

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

